

THE ONE

ฉบับที่ 8 ปีที่ 14 | สิงหาคม 2565

WWW.BORA.DOPA.GO.TH

- การแก้ไขปัญหาคคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน "130 ปี มก. อยู่ที่ไหน เราใส่ใจดูแล" เนื่องในโอกาสการสถาปนา มก. ครบ 130 ปี ในปี พ.ศ. 2565
- คู่มือการแก้ไขปัญหาคคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน

สวัสดิ...ครับ ท่านผู้อ่านวารสาร THE ONE ฉบับเดือน สิงหาคม 2565 ครับ

THE ONE ฉบับนี้ขอนำเสนอการแก้ไขปัญหาคคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน ตามโครงการ "130ปี กระทรวงมหาดไทย อยู่ที่ไหน เราใส่ใจดูแล" เนื่องในโอกาสการสถาปนา มท. ครบ 130 ปี ในปี พ.ศ. 2565 เพื่อร่วมน้อมรำลึกถึงคุณูปการอันเกื้อหนุนของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ องค์ปฐมเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ที่ได้จัดกิจกรรมลักษณะพิเศษ Extra Job ที่เป็นสาธารณประโยชน์ และตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้สิทธิในสวัสดิการต่างๆ ของรัฐ

ตามด้วย คู่มือการแก้ไขปัญหาคคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน เป็นการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาคคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน จากหนังสือสั่งการ แนวทาง รวมถึงปรับปรุงแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับระเบียบปฏิบัติ จึงขอให้ผู้บังคับบัญชากำกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องศึกษาแนวทางปฏิบัติให้ศึกษาเข้าใจ เนื่องจากเป็นภารกิจที่สำคัญของนายทะเบียนตามที่กฎหมายกำหนด อีกทั้งยังถือว่าเป็นกระบวนการพิสูจน์สิทธิและสถานะของบุคคลสัญชาติไทยตามหลักการพื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชนครับ

การแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน “130 ปี กระทรวงมหาดไทย อยู่ที่ไหน เราใส่ใจดูแล” เนื่องในโอกาสการสถาปนา กระทรวงมหาดไทย ครบ 130 ปี ในปี พ.ศ. 2565

ด้วยกระทรวงมหาดไทย กำหนดจัดกิจกรรม ดังกล่าวเป็นต้นเหตุของปัญหาต่างๆ อีกมากมาย ต่างๆ เป็นการพิเศษ เนื่องในโอกาสการสถาปนา โดยเฉพาะการใช้สิทธิในสวัสดิการต่างๆ ที่คนไทย กระทรวงมหาดไทยครบ 130 ปีในวันที่ 1 เมษายน 2565 ได้รับตามกฎหมายและนโยบายของรัฐบาลอันส่ง เพื่อร่วมน้อมรำลึกถึงคุณูปการอันเกื้อหนุนค้ำจุนของ ผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลและ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ การเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม ในการนี้ องค์ปฐมเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย โดยกระทรวง กรมการปกครองได้กำหนดให้มีการจัดกิจกรรม มหาดไทย มอบหมายให้หน่วยงานในสังกัด การแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน จัดกิจกรรมลักษณะพิเศษ หรือ Extra Job เน้น "130 ปีกระทรวงมหาดไทย อยู่ที่ไหน เราใส่ใจดูแล" การดำเนินการกิจกรรมที่เป็น สาธารณประโยชน์ และ เนื่องในโอกาสการสถาปนากระทรวงมหาดไทย สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ครบ 130 ปีในปี พ.ศ. 2565 เพื่อขับเคลื่อนการแก้ไข อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสอดคล้อง ปัญหาคนไทยที่มีปัญหาสถานะบุคคลอย่างมี กับบริบทของการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับประเทศ ประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ และระดับโลกประกอบกับกรมการปกครองโดย สำนักทะเบียนกลาง พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้ สำนักทะเบียนกลาง ได้กำหนดให้การแก้ไขปัญหา การแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน คนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียนเป็นการกิจเร่ง เป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัด ด่วนที่จะต้องเร่งรัดการดำเนินการ เนื่องจากปัญหา สำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร สำนักทะเบียนอำเภอและ

สำนักทะเบียนท้องถิ่น คือปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอน ดังนี้

1. การแก้ไขปัญหาคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน เป็นภารกิจที่จะต้องดำเนินการเชิงรุก อย่างจริงจัง และเร่งด่วน โดยมีกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

- 1) คนไทยที่ตกหล่นทางทะเบียนราษฎร
- 2) คนไทยที่มีชื่อและรายการอยู่ในทะเบียนบ้านกลาง
- 3) คนไทยที่ถูกจำหน่ายรายการทะเบียนราษฎร

ทั้งนี้ สำนักทะเบียนกลาง ได้จัดทำระบบโปรแกรมปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียนขึ้น เพื่อใช้บันทึกข้อมูลรายการบุคคลและการเชื่อมโยงข้อมูลจากฐานข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ TPMAP ข้อมูลการเข้ารับการรักษาพยาบาลจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติฯ และข้อมูลขององค์กรภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคม เพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูลและบัญชีรายชื่อแยกเป็นรายสำนักทะเบียน สำหรับใช้เป็นเป้าหมายการดำเนินการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน ภายใต้การขับเคลื่อนการปฏิบัติ โดย “ ศูนย์ประสานงานเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน ” สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง

2. ให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่น ดำเนินการตามกระบวนการและ ขั้นตอน ดังนี้

2.1 กระบวนการค้นหา กำหนดให้มีการค้นหาคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน ในกลุ่มที่ 1 คนไทยที่ตกหล่นทางทะเบียนราษฎร โดยใช้กลไกของภาครัฐ อาทิ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หรืออาสาสมัครรูปแบบอื่นใด ฯลฯ ร่วมกันค้นหาคนไทยที่ตกหล่นทางทะเบียนราษฎร ซึ่งมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของสำนักทะเบียน โดยบันทึกข้อมูลตามแบบฟอร์มการแก้ไขปัญหาคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน (แบบฟอร์ม 1) รายละเอียด ปรากฏตามเอกสารที่ส่งมาด้วย 2 จากนั้นจัดส่งให้นายทะเบียนเพื่อบันทึกข้อมูลเข้าสู่ระบบโปรแกรมปฏิบัติการฯ ตามขั้นตอนที่กำหนดเอาไว้ในคู่มือการปฏิบัติงานระบบโปรแกรมปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคนไทยที่มีปัญหา สถานะทางทะเบียนรายละเอียด ปรากฏตามเอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วย 1 ทั้งนี้กระบวนการ

การค้นหาและบันทึก รายการในระยะแรก **ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 31 ตุลาคม 2565**

อนึ่ง กระบวนการค้นหาคนไทยที่ตกหล่นทางทะเบียนราษฎร สำหรับพื้นที่สำนักทะเบียนอำเภอที่ได้มีการสำรวจข้อมูลปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในหมู่บ้านในระบบ Thai QM และ TPMAP เสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้นำข้อมูลดังกล่าวบันทึกเข้าสู่ระบบโปรแกรมปฏิบัติการฯ พร้อมทั้งประสาน เจ้าข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องไปยังสำนักทะเบียนท้องถิ่นใน เขตพื้นที่อำเภอกรบด้วย

กรณีที่นายทะเบียนตรวจพบหรือได้รับแจ้งข้อมูลคนไทยที่ตกหล่นทางทะเบียนราษฎรภายหลังจากพ้นระยะเวลาที่กำหนดหรือมีบุคคลที่ประสบปัญหายื่นคำร้องให้นายทะเบียนบันทึกข้อมูลเพิ่มเติม ตามขั้นตอนปฏิบัติเช่นเดียวกับข้อ 2.1

2.2 การประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกให้นายทะเบียนประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อในพื้นที่ทุกรูปแบบ อาทิ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ สื่อโซเชียลมีเดีย ฯลฯ และกลไกภาครัฐ อาทิ ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำท้องที่ ท้องถิ่น ฯลฯ อย่างเป็นทางการและต่อเนื่อง เพื่อให้คนไทยที่มีปัญหาทางทะเบียน ในกลุ่มที่ 2 คนไทยที่มีชื่อและรายการอยู่ในทะเบียนบ้านกลาง และกลุ่มที่ 3 คนไทยที่ถูกจำหน่ายรายการ ทางทะเบียนราษฎร ติดต่อสำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ ทั้งนี้ให้นายทะเบียนบันทึกข้อมูลรายการบุคคลดังกล่าวเข้าสู่ระบบโปรแกรมปฏิบัติการฯ และจัดให้มีการรับคำร้องเพื่อเข้าสู่กระบวนการรับแจ้งการย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลางหรือขอคืนรายการทะเบียนราษฎร ต่อไป

การแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน ทั้ง 3 กลุ่ม ให้นายทะเบียนตรวจสอบข้อมูลบัญชีรายชื่อในระบบโปรแกรมปฏิบัติการ สำหรับเป็นเป้าหมายในการดำเนินงาน ซึ่งสำนักทะเบียนกลางได้ประสานและเชื่อมโยงข้อมูลจากฐานข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรภาคี เครือข่ายภาคประชาสังคม เพื่อให้การแก้ไขปัญหาดังกล่าวครบถ้วนและครอบคลุมทั้งระบบ

2.3 กระบวนการตรวจสอบและแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน เมื่อนายทะเบียนได้บันทึกข้อมูลบุคคลกลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 กลุ่ม ตามข้อ 2.1 เข้าสู่ระบบโปรแกรมปฏิบัติการฯ แล้ว ระบบโปรแกรมปฏิบัติการฯ จะประมวลผลข้อมูลออกมาในรูปแบบของฐานข้อมูลและบัญชีรายชื่อคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน แยกออกเป็น 3 กลุ่ม/บัญชี โดยให้นายทะเบียนจัดให้บุคคลตามบัญชีรายชื่อ มายื่นคำร้องเพื่อเข้าสู่กระบวนการแก้ไขปัญหาสถานะบุคคลเป็นลำดับแรก จากนั้นให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาคอนไทยโดยใช้แนวทางปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

2.3.1 คนไทยที่ตกหล่นทางทะเบียนราษฎรให้นายทะเบียนดำเนินการรับแจ้งการเกิด เกินกำหนด หรือการเพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้าน แล้วแต่กรณี โดยพิจารณาข้อเท็จจริงจากหลักฐานเอกสารและ พยานบุคคลที่น่าเชื่อถือเป็นสำคัญ

2.3.2 คนไทยที่มีชื่อและรายการอยู่ในทะเบียนบ้านกลาง ให้นายทะเบียนดำเนินการ รับแจ้งการย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลางไปเข้าใช้ทะเบียนบ้านที่อาศัยอยู่ปัจจุบัน

2.3.3 คนไทยที่ถูกจำหน่ายรายการทางทะเบียนราษฎร ให้นายทะเบียนดำเนินการขอคืนรายการทางทะเบียนราษฎร

ให้นายทะเบียนรายงานผลการดำเนินการดังกล่าวนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นทราบเป็นประจำทุกเดือน

การดำเนินการตามข้อ 2.3.1 - 2.3.2 ให้นายทะเบียนดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติ และระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด กรณีที่กฎหมายกำหนดให้สำนักทะเบียนที่บุคคลกลุ่มเป้าหมาย มีภูมิสำเนา อยู่ปัจจุบันสามารถรับคำร้องได้ให้นายทะเบียนดำเนินการโดยไม่ชักช้า ห้ามมิให้ปฏิเสธการรับคำร้อง หรือแนะนำให้เดินทางไปยื่นคำร้อง ณ สำนักทะเบียนแห่งอื่น จนทำให้เกิดความไม่สะดวกและเสียค่าใช้จ่าย ในการเดินทาง

โดยเด็ดขาด รายละเอียดปรากฏ ตามคู่มือการแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่ส่งมาด้วย 3

3. ให้สำนักทะเบียนจังหวัด และสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร ดำเนินการดังนี้

3.1 ติดตามการดำเนินงาน ตามข้อ 2 ของสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่น ในพื้นที่ความรับผิดชอบ ผ่านข้อมูลการรายงานผลการดำเนินงานด้วยระบบโปรแกรมปฏิบัติการฯ และ ขับเคลื่อนให้การแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามเป้าหมาย ตัวชี้วัดที่สำนักทะเบียนกลางกำหนด

3.2 รายงานผลการดำเนินงานตามข้อ 3.1 ให้นายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียน กรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี เพื่อทราบเป็นประจำทุกเดือน หากพบว่าการดำเนินการมีปัญหาและอุปสรรค ประการใด ให้แก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเร่งด่วน และรายงานให้ศูนย์ประสานงานเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน สำนักทะเบียนกลาง ทราบโดยเร็ว

4. สำนักทะเบียนกลางโดยศูนย์ประสานงานเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหา สถานะทางทะเบียนดำเนินการดังนี้

4.1 ประสานการปฏิบัติและเชื่อมโยงข้อมูลคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียนทั้ง 3 กลุ่ม จากฐานข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ และข้อมูลขององค์กร ภาคีเครือข่ายประชาสังคม และเข้าสู่ระบบโปรแกรมปฏิบัติการ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนสำหรับการแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน ครอบคลุมทั้งระบบ

4.2 ติดตามและประสานการปฏิบัติกับสำนักทะเบียนจังหวัด สำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร สำนักทะเบียนอำเภอ และสำนักทะเบียนท้องถิ่น เพื่อให้การแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน เกิดผลสัมฤทธิ์ รวมทั้งการกำหนดมาตรการหรือแนวทางปฏิบัติเพื่อให้การแก้ไขปัญหาระดับพื้นที่เกิดความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

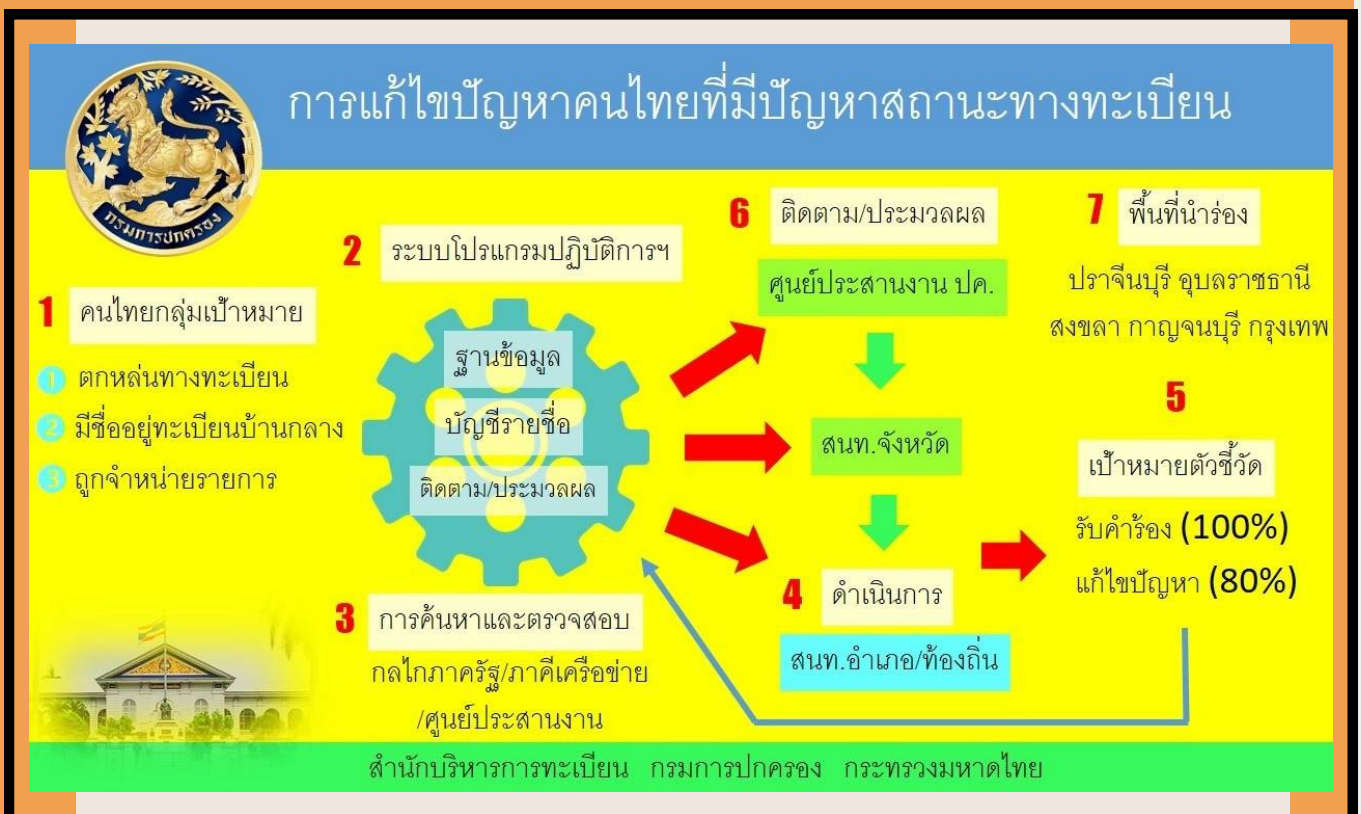
4.3 กำหนดให้มีตัวชี้วัดผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน ที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา ประกอบด้วย

4.3.1 การรับคำร้องเพื่อเข้าสู่กระบวนการแก้ไขปัญหาสำหรับคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน คิดเป็นร้อยละ 100 ตามจำนวนในบัญชีรายชื่อ ของสำนักทะเบียน

4.3.2 ผลสำเร็จของการแก้ไขปัญหาสถานะบุคคล คิดเป็นร้อยละ 80 ตามจำนวนในบัญชีรายชื่อ ของสำนักทะเบียน และขยายผลเป็นร้อยละ 100 จนครบถ้วน

4.4 การดำเนินการในระยะที่ 1 กำหนดให้การแก้ไขปัญหาคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียนนำร่องในพื้นที่จังหวัด ที่ได้มีการฝึกอบรมภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคมแล้ว จำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดสงขลา จังหวัดกาญจนบุรี และกรุงเทพมหานคร และกำหนดให้ มีการขยายผลครอบคลุมทุกจังหวัด ในระยะที่ 2 ในห้วงเดือนพฤศจิกายน 2565 ต่อไป

อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหาคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียนถือเป็นการกิจที่สำคัญและเร่งด่วน จึงขอให้ สำนักทะเบียนจังหวัด สำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร สำนักทะเบียนอำเภอ และสำนักทะเบียน ท้องถิ่นกำชับเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญและศึกษาแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจ เนื่องจาก เป็นภารกิจและอำนาจหน้าที่ ของนายทะเบียนตามที่กฎหมายกำหนด อีกทั้ง ยังถือว่าเป็นกระบวนการพิสูจน์สิทธิ และสถานะของบุคคลสัญชาติไทย ตามหลักการพื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชน ห้ามมิให้มีการปฏิเสธการรับคำร้อง หรือดำเนินการด้วยความล่าช้า ประวิงเวลา อันเกิดจากการไม่เอาใจใส่ หรือเรียกรับผลประโยชน์ไม่ว่าจะรูปแบบใด หากพบว่ามีกรณีการดำเนินการที่ไม่ถูกต้อง ดังกล่าวให้พิจารณาดำเนินการลงโทษทางวินัยโดยเด็ดขาดต่อไป

คู่มือการแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน

1. กลุ่มเป้าหมาย

การแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน แบ่งกลุ่มเป้าหมายเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1.1 คนไทยที่ตกหล่นทางทะเบียนราษฎร

หมายถึง บุคคลที่อ้างว่าเป็นบุคคลสัญชาติไทย โดยมีบิดาหรือมารดาเป็นบุคคลสัญชาติไทย แต่ไม่มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. 14) เนื่องจากไม่ได้แจ้งการเกิด หรือเพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้าน

1.2 คนไทยที่มีชื่อและรายการอยู่ในทะเบียนบ้านกลาง

หมายถึง คนไทยที่เคยมีชื่อและเลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. 14) แต่ถูกแจ้งย้ายชื่อและรายการไปเข้าไว้ในทะเบียนบ้านกลาง อาทิ กรณีการแจ้งการย้ายที่อยู่ ตามมาตรา 30 และมีได้แจ้งย้ายเข้าไปอยู่ในบ้านใดภายใน 30 วัน หรือกรณีเจ้าบ้านแจ้งการย้ายออก ตามมาตรา 33 ผู้ที่ย้ายออกจากบ้านที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไปอยู่ที่อื่นเกินกว่า 180 วัน และไม่ทราบว่าไปอยู่ที่ใด หรือ กรณีที่ศาลออกหมายจับตามมาตรา 33 วรรคสอง และมีได้ตัวผู้นั้นมาภายใน 180 วัน นับแต่วันที่ศาลออกหมายจับหรือกรณีอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด เป็นต้น

1.3 คนไทยที่ถูกจำหน่ายรายการจากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร

หมายถึง คนไทยที่เคยมีชื่อและเลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในทะเบียนบ้าน (ท.ร. 14) แต่ถูกจำหน่ายรายการจากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร อาทิ กรณีการตรวจสอบและปรับปรุงข้อมูลทะเบียนราษฎร ตามหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มก 0309.1/ว 62 ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2563 ประกอบด้วย บุคคลที่มีรายการอยู่ในทะเบียนบ้านกลางติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่า 10 ปี โดยไม่มีการเคลื่อนไหวทางทะเบียน และบุคคลที่แจ้งการย้ายออกจากทะเบียนบ้าน และมีได้ย้ายเข้าไปอยู่ในบ้านใดเกินกว่า 10 ปี หรือกรณีอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด เป็นต้น

2. ระบบโปรแกรมปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน

สำนักทะเบียนกลางได้จัดทำระบบโปรแกรมปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน เพื่อขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียนให้มีประสิทธิภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์ ประกอบด้วย

2.1 การจัดทำฐานข้อมูลคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน สำหรับการบันทึกรายการบุคคลที่ได้จากกระบวนการค้นหากรณีคนไทยที่ตกหล่นทางทะเบียนราษฎร และการเชื่อมโยงข้อมูลคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียนกับฐานข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ อาทิ Thai QM TPMAP ข้อมูลการเข้ารับการรักษาพยาบาลจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ฯลฯ และข้อมูลขององค์กร ภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคม จัดเก็บในรูปแบบฐานข้อมูลของสำนักทะเบียนกลาง เพื่อใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาและติดตามผลการดำเนินการ

2.2 การจัดทำบัญชีรายชื่อคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน โดยระบบโปรแกรมปฏิบัติการฯ จะประมวลผลข้อมูลรายการบุคคลจากฐานข้อมูลคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน และจัดทำบัญชีรายชื่อแยกเป็นรายสำนักทะเบียนสำหรับใช้เป็นเป้าหมายในการแก้ไขปัญหา โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม/บัญชี ของกลุ่มเป้าหมาย ตามข้อ 1.1 - 1.3

2.3 การประมวลผลและรายงานผลการดำเนินการ ระบบโปรแกรมปฏิบัติการฯ จะทำหน้าที่ประมวลผลและรายงานผลการดำเนินการของสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่น ไปยังสำนักทะเบียนจังหวัด หรือสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี และสำนักทะเบียนกลาง แบบเป็นปัจจุบัน (Real Time) แยกเป็นข้อมูลรายสำนักทะเบียน ข้อมูลระดับจังหวัด และข้อมูลของทุกจังหวัดทั่วประเทศ

3. ขั้นตอนการปฏิบัติ

การแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะบุคคล ดำเนินการ ดังนี้

3.1 สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่น ดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอน ดังนี้

3.1.1 กระบวนการค้นหา กำหนดให้มีการค้นหาคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียนในกลุ่มที่ 1 คนไทยที่ตกหล่นทางทะเบียนราษฎร โดยใช้กลไกของภาครัฐ อาทิ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หรืออาสาสมัครรูปแบบอื่นใด ฯลฯ ร่วมกันค้นหาคนไทยที่ตกหล่นทางทะเบียนราษฎร ซึ่งมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของสำนักทะเบียน โดยบันทึกข้อมูลตามแบบฟอร์มการแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน (แบบฟอร์ม 1) รายละเอียดปรากฏตามเอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วย 2 จากนั้นจัดส่งให้นายทะเบียนเพื่อบันทึกข้อมูลเข้าสู่ระบบโปรแกรมปฏิบัติการฯ ตามขั้นตอนที่กำหนดเอาไว้ในคู่มือการปฏิบัติงานระบบโปรแกรมปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน รายละเอียดปรากฏ

ตามเอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วย 1 ทั้งนี้ กระบวนการค้นหาและบันทึกรายการในระยะแรก ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 31 ตุลาคม 2565

อนึ่ง กระบวนการค้นหาคนไทยที่ตกหล่นทางทะเบียนราษฎร สำหรับพื้นที่สำนักทะเบียนอำเภอที่ได้มีการสำรวจข้อมูลปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในหมู่บ้านในระบบ Thai QM และ TPMAP เสร็จเรียบร้อยแล้วให้นำข้อมูลดังกล่าวบันทึกเข้าสู่ระบบโปรแกรมปฏิบัติการฯ พร้อมทั้งประสานแจ้งข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องไปยังสำนักทะเบียนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอทราบด้วย

กรณีที่นายทะเบียนตรวจพบหรือได้รับแจ้งข้อมูลคนไทยที่ตกหล่นทางทะเบียนราษฎรภายหลังจากพ้นระยะเวลาที่กำหนดหรือมีบุคคลที่ประสบปัญหามายื่นคำร้อง ให้นายทะเบียนบันทึกข้อมูลเพิ่มเติม ตามขั้นตอนปฏิบัติเช่นเดียวกับข้อ 3.1.1

3.1.2 การประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก ให้นายทะเบียนประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อในพื้นที่ทุกรูปแบบ อาทิ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ สื่อโซเชียลมีเดีย ฯลฯ และกลไกภาครัฐ อาทิ ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐในพื้นที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำท้องถิ่นท้องถิ่น ฯลฯ อย่างเป็นทางการและต่อเนื่อง เพื่อให้คนไทยที่มีปัญหาทางทะเบียนในกลุ่มที่ 2 คนไทยที่มีชื่อและรายการอยู่ในทะเบียนบ้านกลาง และกลุ่มที่ 3 คนไทยที่ถูกจำหน่ายรายการทางทะเบียนราษฎร ติดต่อสำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องถิ่นที่มีภูมิสำเนาอาศัยอยู่ ทั้งนี้ ให้นายทะเบียนบันทึกข้อมูลรายการบุคคลดังกล่าวเข้าสู่ระบบโปรแกรมปฏิบัติการฯ และจัดให้มีการรับคำร้องเพื่อเข้าสู่กระบวนการรับแจ้งการย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลาง หรือขอคืนรายการทะเบียนราษฎร ต่อไป

การแก้ไขปัญหาคคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียนทั้ง 3 กลุ่ม ให้นายทะเบียนตรวจสอบข้อมูลบัญชีรายชื่อในระบบโปรแกรมปฏิบัติการฯ สำหรับใช้เป็นเป้าหมายในการดำเนินงาน ซึ่งสำนักทะเบียนกลางได้ประสานและเชื่อมโยงข้อมูลจากฐานข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ และองค์กร ภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคม เพื่อให้การแก้ไขปัญหาดังกล่าวครบถ้วนและครอบคลุมทั้งระบบ

3.1.3 กระบวนการตรวจสอบและแก้ไขปัญหาคคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน เมื่อนายทะเบียนได้บันทึกข้อมูลบุคคลกลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 กลุ่ม ตามข้อ 3.1.1 เข้าสู่ระบบโปรแกรมปฏิบัติการฯ แล้ว ระบบโปรแกรมปฏิบัติการฯ จะประมวลผลข้อมูลออกมาในรูปแบบของฐานข้อมูลและบัญชีรายชื่อคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียนแยกออกเป็น 3 กลุ่ม/บัญชี โดยให้นายทะเบียนจัดให้บุคคลตามบัญชีรายชื่อมายื่นคำร้องเพื่อเข้าสู่กระบวนการแก้ไขปัญหาคคนไทยเป็นลำดับแรก จากนั้นให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาคโดยใช้แนวทางปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2535 และข้อสั่งการของสำนักทะเบียนกลาง ดังนี้

1) กรณีคนไทยที่ตกหล่นทางทะเบียนราษฎร

(1) การรับแจ้งการเกิดเกินกำหนด เป็นกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานะการเกิดกล่าว คือ มีหลักฐานเอกสารหรือพยานบุคคลยืนยันสถานะการเกิดได้ และบุคคลดังกล่าวยังไม่เคยได้รับการจัดทำเลขประจำตัว 13 หลัก ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้นายทะเบียนรับคำร้องรับแจ้งการเกิดเกินกำหนด โดยอาศัยระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2535 ดังนี้

(1.1) ข้อ 57 กรณีรับแจ้งการเกิดเกินกำหนด ให้ยื่นคำร้อง ณ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องถิ่นที่เกิด

(1.2) ข้อ 56/1 เป็นกรณีรับแจ้งการเกิดของเด็กที่เกิดในท้องที่อื่น โดยมีหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. 1/1) หรือผลการตรวจทางวิทยาศาสตร์ เช่น ผลการตรวจสารพันธุกรรมหรือดีเอ็นเอ ที่ตรวจพิสูจน์จากหน่วยงานของรัฐ หรือสถาบันที่มีความน่าเชื่อถือซึ่งแสดงความสัมพันธ์การเป็นบิดาหรือมารดาของเด็กที่เกิดให้ยื่นคำร้อง ณ สำนักทะเบียนแห่งท้องที่ที่บิดาหรือมารดาหรือผู้ปกครองโดยชอบด้วยกฎหมายมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

(1.3) กรณีเมื่อนายทะเบียนรับแจ้งการเกิดเกินกำหนด ตามระเบียบฯ ข้อ 57 และนายอำเภอพิจารณาว่า

- กรณีคนที่แจ้งเกิดไม่ได้เกิดในราชอาณาจักรและไม่ได้สัญชาติไทย ให้นายทะเบียนปฏิเสธการรับแจ้งการเกิดและให้จัดทำทะเบียนประวัติให้ ตามมาตรา 38 วรรคสอง ฯลฯ

- กรณีคนที่แจ้งการเกิด มีพยานหลักฐานที่ไม่อาจพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติได้ ให้นายทะเบียนจัดทำทะเบียนประวัติสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ตามมาตรา 19/2 ฯลฯ

(2) การเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้าน เป็นกรณีที่ไม่อาจใช้วิธีการแจ้งการเกิดได้ เช่น ภูมิลำเนาที่อาศัยอยู่ปัจจุบันไม่ใช่ท้องที่ที่ผู้ยื่นเกิด และไม่สามารถใช้การแจ้งการเกิดต่างสำนักทะเบียนได้ หรือกรณีไม่ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานะการเกิด หรือทราบแต่ไม่สามารถแสวงหาหลักฐานเอกสารหรือพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือ เพื่อพิสูจน์สถานะการเกิด แต่สามารถพิสูจน์การได้สัญชาติไทยได้ หรือกรณีของบุคคลที่เกิดต่างประเทศและไม่สามารถเดินทางกลับไปแจ้งการเกิดที่สถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศได้ กรณีดังกล่าวให้นายทะเบียนรับคำร้องขอเพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้านโดยอาศัยระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2535 แล้วแต่กรณี ดังนี้

(2.1) ข้อ 93 กรณีคนสัญชาติไทยไม่มีชื่อและรายการบุคคลอยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. 14) เพราะตกหล่นสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2499 , ข้อ 95 กรณีบุคคลอ้างว่ามีสัญชาติไทยซึ่งเดินทางกลับมาจากต่างประเทศ, ข้อ 96 กรณีคนสัญชาติไทยที่เกิดในต่างประเทศโดยมีหลักฐานรับรองการเกิด, ข้อ 96/1 กรณีบุคคลสัญชาติไทยที่เดินทางกลับจากต่างประเทศ โดยใช้หนังสือเดินทางของต่างประเทศ หรือหนังสือสำคัญประจำตัว (Certificate of Identity) , ข้อ 97 กรณีบุคคลอ้างว่าเป็นคนมีสัญชาติไทยขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. 14) , ข้อ 98 กรณีบุคคล หน่วยงานเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐขอเพิ่มชื่อเด็กกอนาถาซึ่งอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูในทะเบียนบ้าน (ท.ร. 14) และข้อ 103 กรณีบุคคลที่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดโดยมีบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่ง ฯลฯ ให้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ขอเพิ่มชื่อมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน

(2.2) ข้อ 94 กรณีคนสัญชาติไทยของเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. 14) โดยอาศัยหลักฐานทะเบียนราษฎรฉบับที่ยังไม่มีเลขประจำตัว 13 หลัก ดังนี้

- กรณีหลักฐานสูติบัตร ให้ยื่นคำร้อง ณ สำนักทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ออกสูติบัตร

- กรณีหลักฐานใบแจ้งการย้ายที่อยู่ให้ยื่นคำร้อง ณ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ประสงค์จะขอเพิ่มชื่อ

- กรณีหลักฐานทะเบียนบ้าน ให้ยื่นคำร้อง ณ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่เคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้าย

(2.3) ข้อ 96/2 กรณีคนสัญชาติไทยที่เกิดในต่างประเทศ โดยมีหลักฐานรับรองการเกิด โดยมีเหตุจำเป็นไม่อาจเดินทางกลับประเทศไทย อาจมอบอำนาจให้ญาติพี่น้องยื่นคำร้อง ณ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ครอบครัวหรือญาติพี่น้องมีภูมิลำเนาอยู่

(2.4) กรณีการเพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้านตามข้อ 93 ข้อ 97 และข้อ 98 ของระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2535 และนายอำเภอพิจารณาเห็นว่าไม่อาจพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติได้ ให้นายทะเบียนจัดทำทะเบียนประวัติสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนตามมาตรา 19/2 ฯลฯ โดยอาศัยระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2535 ข้อ 107

2) กรณีคนไทยที่มีชื่อและรายการอยู่ในทะเบียนบ้านกลาง

(1) การแจ้งการย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลาง ให้นายทะเบียนรับคำร้องการรับแจ้งการย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลาง โดยอาศัยระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2535 ข้อ 89 โดยให้ยื่นคำร้อง ณ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ ที่ผู้นั้นมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านกลาง หรือเป็นที่ตั้งของบ้านที่ผู้นั้นประสงค์จะย้ายเข้า

(2) การแจ้งการย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลาง กรณีเป็นผู้ที่อยู่ระหว่างติดตามตัวตามหมายจับ ให้นายทะเบียนรับคำร้องการรับแจ้งการย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลาง โดยอาศัยระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2535 ข้อ 89 วรรคสาม โดยยื่นคำร้อง ณ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนแห่งท้องที่ที่ผู้นั้นมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านกลาง

(3) กรณีคนไทยที่มีชื่อและรายการอยู่ในทะเบียนบ้านกลาง ไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าเป็นบุคคลคนเดียวกับรายการบุคคลที่อยู่ในทะเบียนบ้านกลาง หรือมีพยานหลักฐานไม่เพียงพอ ให้นายทะเบียนตรวจสอบให้ชัดเจนว่ามีการนำรายการของบุคคลอื่นมาใช้โดยมิชอบหรือไม่ อย่างไร หากนายทะเบียนพิจารณาจากพยานหลักฐานและพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือจนถึงที่สุดแล้วพบว่าบุคคลดังกล่าวไม่ใช่เจ้าของรายการในทะเบียนบ้านกลาง ให้บุคคลดังกล่าวยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน โดยอาศัยระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2535 ข้อ 97 ประกอบข้อ 107

3) บุคคลที่ถูกจำหน่ายรายการจากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร

(1) การขอคืนรายการบุคคลที่ถูกจำหน่ายรายการจากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร กรณีการจำหน่ายรายการตามหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท 0309.1/ว 62 ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2563 เรื่อง การตรวจสอบและปรับปรุงข้อมูลทะเบียนราษฎร ประกอบด้วย 1) บุคคลที่มีรายการอยู่ในทะเบียนบ้านกลางติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่า 10 ปี โดยไม่มีการเคลื่อนไหวทางทะเบียน และ 2) บุคคลที่แจ้งการย้ายออกจากทะเบียนบ้านเป็นเวลาเกินกว่า 10 ปี โดยไม่ได้แจ้งย้ายเข้าทะเบียนบ้านใด ให้นายทะเบียนพิจารณาจากแบบรับรองการทะเบียนราษฎร จากฐานข้อมูลการทะเบียน (ท.ร. 14/1) จะมีการบันทึกเพิ่มเติมว่าจำหน่ายรายการ

ตามโครงการตรวจสอบและปรับปรุงข้อมูลทะเบียนราษฎร ว 62 กรณีดังกล่าวให้นายทะเบียนรับคำร้องขอคืนรายการทางทะเบียนราษฎร ผ่านระบบโปรแกรมปฏิบัติการฯ โดยอาศัยแนวทางปฏิบัติตามหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท 0309.1/ว 62 ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2563 และยื่นคำร้อง ณ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่บุคคลนั้นมีชื่อและรายการบุคคลครั้งสุดท้ายก่อนถูกจำหน่ายรายการ

(2) การขอคืนรายการบุคคลที่ไม่ได้ถูกจำหน่ายรายการตามโครงการตรวจสอบและปรับปรุงข้อมูลทะเบียนราษฎร ตามข้อ (1) ให้นายทะเบียนรับคำร้องขอคืนรายการทางทะเบียนราษฎร โดยอาศัยระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2535 ข้อ 99 และยื่นคำร้อง ณ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่บุคคลนั้นเคยมีชื่อและรายการบุคคลครั้งสุดท้ายก่อนถูกจำหน่ายรายการ

อนึ่ง กรณีบุคคลที่ถูกจำหน่ายรายการตามข้อ (2) จะใช้แนวทางปฏิบัติว่าด้วยการขอคืนรายการบุคคลผ่านระบบโปรแกรมปฏิบัติการฯ ตามข้อ (3.1) มิได้ เนื่องจากไม่ใช่บุคคลที่ถูกจำหน่ายรายการตามโครงการตรวจสอบและปรับปรุงข้อมูลทะเบียนราษฎร (ว 62)

(3) การขอคืนรายการบุคคลที่ถูกจำหน่ายรายการตามข้อ (1) หรือข้อ (2) กรณีที่บุคคลที่ถูกจำหน่ายรายการทางทะเบียนราษฎรมีภูมิลำเนาปัจจุบันอาศัยอยู่ในท้องที่อื่น ให้นายทะเบียนรับคำร้องขอคืนรายการทางทะเบียนราษฎร โดยอาศัยแนวทางปฏิบัติตามหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนที่สุด ที่ มท 0309.1/ว 8 ลงวันที่ 12 เมษายน 2554 เรื่อง โครงการให้สถานะทางกฎหมายแก่คนไทยตกหล่นทางทะเบียนเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554 และหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท 0309.1/ว 4 ลงวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2555 เรื่อง ขยายผลการดำเนินการตามโครงการให้สถานะทางกฎหมายแก่คนไทยตกหล่นทางทะเบียนเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554 และให้ยื่นคำร้อง ณ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่บุคคลนั้นมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน

ทั้งนี้ การขอคืนรายการทางทะเบียนราษฎร กรณีบุคคลที่แจ้งการย้ายออกจากทะเบียนบ้านเป็นเวลาเกินกว่า 10 ปี โดยไม่ได้แจ้งย้ายเข้าทะเบียนบ้านใด (ตามโครงการการตรวจสอบและปรับปรุงข้อมูลทะเบียนราษฎร ตามข้อ 3.1) ให้สามารถยื่นคำร้อง ณ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่บุคคลนั้นมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบันได้ โดยอาศัยแนวทางปฏิบัติตามหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนที่สุด ที่ มท 0309.1/ว 8 ลงวันที่ 12 เมษายน 2554 และหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท 0309.1/ว 4 ลงวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2555 (โครงการเฉลิมพระเกียรติฯ)

(4) กรณีคนไทยที่ถูกจำหน่ายรายการทางทะเบียนราษฎร ไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าเป็นบุคคลคนเดียวกับรายการบุคคลที่ถูกจำหน่ายรายการ หรือมีพยานหลักฐานไม่เพียงพอ ให้นายทะเบียนตรวจสอบให้ชัดเจนว่ามี การนำรายการของบุคคลอื่นมาใช้โดยมิชอบหรือไม่ อย่างไร หากนายทะเบียนพิจารณาจากพยานหลักฐาน และพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือจนถึงที่สุดแล้วพบว่าบุคคลดังกล่าวไม่ใช่เจ้าของรายการที่ถูกจำหน่าย ให้บุคคลดังกล่าวยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน โดยอาศัยระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2535 ข้อ 97 ประกอบข้อ 107

3.2 สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร ดำเนินการดังนี้

3.2.1 ติดตามการดำเนินงาน ตามข้อ 3.1 ของสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นในพื้นที่ ความรับผิดชอบ ผ่านข้อมูลการรายงานผลการดำเนินงานด้วยระบบโปรแกรมปฏิบัติการฯ และขับเคลื่อนให้การแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามเป้าหมายตัวชี้วัดที่ สำนักทะเบียนกลางกำหนด

3.2.2 รายงานผลการดำเนินงานตามข้อ 3.1 ให้นายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี เพื่อทราบเป็นประจำทุกเดือน หากพบว่าการดำเนินการมีปัญหาและอุปสรรคประการใด ให้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเร่งด่วน และรายงานให้ศูนย์ประสานงานเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน สำนักทะเบียนกลาง ทราบโดยเร็ว

3.3 สำนักทะเบียนกลาง โดยศูนย์ประสานงานเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน ดำเนินการดังนี้

3.3.1 ประสานการปฏิบัติและเชื่อมโยงข้อมูลคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียนทั้ง 3 กลุ่ม จากฐานข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ และข้อมูลขององค์กร ภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคม และเข้าสู่ระบบโปรแกรมปฏิบัติการฯ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนสำหรับการแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียนครอบคลุมทั้งระบบ

3.3.2 ติดตามและประสานการปฏิบัติกับสำนักทะเบียนจังหวัด สำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร สำนักทะเบียนอำเภอ และสำนักทะเบียนท้องถิ่น เพื่อให้การแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียนเกิดผลสัมฤทธิ์ รวมทั้งการกำหนดมาตรการหรือแนวทางปฏิบัติเพื่อให้การแก้ไขปัญหาคอนไทยในระดับพื้นที่เกิดความสะดวกรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

3.3.3 กำหนดให้มีตัวชี้วัดผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียนที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาคอนไทย ประกอบด้วย

1) การรับคำร้องเพื่อเข้าสู่กระบวนการแก้ไขปัญหาคอนไทยสำหรับคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน คิดเป็นร้อยละ 100 ตามจำนวนในบัญชีรายชื่อฯ ของสำนักทะเบียน

2) ผลสำเร็จของการแก้ไขปัญหาคอนไทยบุคคล คิดเป็นร้อยละ 80 ตามจำนวนในบัญชีรายชื่อฯ ของสำนักทะเบียน และขยายผลเป็นร้อยละ 100 จนครบถ้วน

3.3.4 การดำเนินการในระยะที่ 1 กำหนดให้การแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียนนำร่องในพื้นที่จังหวัดที่ได้มีการฝึกอบรมภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคมแล้ว จำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดสงขลา จังหวัดกาญจนบุรี และกรุงเทพมหานคร และกำหนดให้มีการขยายผลครอบคลุมทุกจังหวัดในระยะที่ 2 ในห้วงเดือนพฤศจิกายน 2565 ต่อไป

4. การตรวจสอบหลักฐานเอกสารหรือการสอบสวนพยานบุคคล

4.1 หลักฐานเอกสาร

4.1.1 การตรวจสอบหลักฐานหลักฐานให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดเอาไว้ในคู่มือประชาชน ซึ่งออกโดยพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 ห้ามมิให้เรียกเอกสารเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดโดยเด็ดขาด

4.1.2 ให้นายทะเบียนถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2535 ข้อ 4/1 การเรียกหลักฐานเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณาของนายทะเบียนในการรับแจ้งจดทะเบียนหรือดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร ไม่ว่าจะเป็นเอกสารที่เป็นต้นฉบับ ใบสำคัญ หรือสำเนาเอกสาร ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับคำร้อง หรือนายทะเบียนตรวจสอบเอกสารนั้นจากฐานข้อมูลทะเบียนกลางในระบบคอมพิวเตอร์ แทนการเรียกหลักฐานเอกสารจากผู้ยื่นคำร้อง

ถ้าตรวจไม่พบข้อมูลหรือหลักฐานเอกสารนั้นจัดทำขึ้นโดยส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ที่ไม่ได้เชื่อมโยงฐานข้อมูลเอกสารกับฐานข้อมูลทะเบียนกลาง ให้แจ้งผู้ยื่นคำร้องทราบโดยทันที แล้วทำหนังสือสอบถามไปยังส่วนราชการหรือหน่วยงานที่ออกเอกสารนั้นเพื่อคัดข้อมูลหรือจัดทำสำเนาเอกสารส่งกลับมาให้นายทะเบียนภายใน 3 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งดังกล่าวโดยไม่ให้เป็นภาระแก่ผู้ยื่นคำร้อง

4.2 การสอบสวนพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือ

4.2.1 การเรียกสอบสวนพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือ ให้คำนึงถึงความเป็นไปได้ และความสามารถที่ผู้ยื่นคำร้องจะแสวงหาบุคคลที่มีคุณลักษณะตามที่เจ้าหน้าที่กำหนดเป็นสำคัญ มิใช่กำหนดพยานบุคคลตามความพึงพอใจ และไม่จำเป็นจะต้องเป็นข้าราชการ พนักงานของรัฐ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม หากนายทะเบียนพิจารณาแล้วเห็นว่า มีความจำเป็นที่จะต้องสอบสวนพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือหรือพยานบุคคลแวดล้อมเพิ่มเติม ไม่ว่าจะเป็นบุคคลใด ให้นายทะเบียนทำหนังสือแจ้งบุคคลดังกล่าวมาให้ข้อมูลในฐานะพยานบุคคล หรือจะเดินทางไปในพื้นที่เพื่อสอบสวนพยานบุคคลดังกล่าวด้วยตนเองก็ได้ โดยมีให้เป็นภาระกับผู้ยื่นคำร้องที่จะต้องนำพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือดังกล่าวมาพบกับนายทะเบียนโดยเด็ดขาด

4.2.2 กรณีที่นายทะเบียนได้รับแจ้งข้อมูลจากผู้ยื่นคำร้องว่า มีญาติพี่น้องหรือพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือ หรือตรวจพบข้อมูลในทะเบียนบ้านฉบับเก่าที่ปรากฏข้อมูลของเจ้าบ้าน หรือญาติพี่น้อง ซึ่งมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในพื้นที่สำนักทะเบียนอื่น กรณีดังกล่าวให้นายทะเบียนอำนวยความสะดวกด้วยการทำหนังสือขอให้นายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ญาติพี่น้อง หรือพยานบุคคลที่น่าเชื่อถืออาศัยอยู่ สอบสวนข้อเท็จจริง โดยกำหนดประเด็นการสอบสวนเอาไว้ด้วยก็ได้ หรือให้รับรองภาพถ่ายใบหน้าของผู้ยื่นคำร้อง เพื่อใช้ประกอบการพิจารณา โดยไม่ให้เป็นภาระกับผู้ยื่นคำร้องจะต้องนำญาติพี่น้องหรือพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือเดินทางมาให้ถ้อยคำกับนายทะเบียน

กรณีที่สำนักทะเบียนได้รับการแจ้งเป็นหนังสือให้สอบสวนญาติพี่น้องหรือพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในพื้นที่ให้นายทะเบียนดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 15 วันนับแต่วันที่รับหนังสือจากสำนักทะเบียน

4.3 การประชุมประชาคม

กรณีที่นายทะเบียนได้พิจารณาตรวจสอบหลักฐานเอกสาร และการสอบสวนพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือแล้วเห็นว่า ไม่เพียงพอที่จะพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติ หรือยืนยันตัวบุคคลได้ ให้ใช้กระบวนการประชาคมหมู่บ้านหรือชุมชนสนับสนุนการรับรองตัวบุคคล โดยให้นายทะเบียนประสานกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้นำชุมชน จัดให้มีการประชุมประชาคม เพื่อรับรองข้อเท็จจริงตามประเด็นที่เป็นสาระสำคัญในการพิจารณาอนุมัติ/อนุญาต ทั้งนี้ การดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่สำนักทะเบียนกลางกำหนด

การประชุมประชาคมที่จะจัดขึ้นในพื้นที่ นายทะเบียนจะเข้าร่วมการประชุมประชาคมด้วยตนเอง หรือมอบหมายให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้นำชุมชน จัดการประชุมประชาคม โดยกำหนดประเด็นให้ที่ประชุมประชาคมพิจารณารับรองก็ได้แต่ควรมีเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานในพื้นที่นั้นเข้าร่วมเป็นองค์ประชุมด้วย เช่น พัฒนาการตำบล เกษตรตำบล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อสม. กรรมการหมู่บ้าน เป็นต้น ทั้งนี้ หากในพื้นที่มีผู้แทนองค์กรหรือภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านสิทธิและสถานะบุคคล สามารถเชิญเข้าร่วมการประชุมประชาคมดังกล่าวได้

อย่างไรก็ตาม การประชุมประชาคมดังกล่าวถือเป็นการตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยกลไกของภาครัฐ ห้ามมิให้เป็นภาระกับผู้ยื่นคำร้องดำเนินการจัดประชุมประชาคมโดยเด็ดขาด

5. การให้ความช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางเป็นกรณีพิเศษ

การแก้ไขปัญหาคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน เป็นกลไกการทำงานในเชิงรุก โดยให้นายทะเบียนให้ความสำคัญกับกลุ่มคนเปราะบาง อาทิ เด็ก คนพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง ผู้ป่วยที่กำลังพักรักษาตัวอยู่ใน โรงพยาบาล ผู้ป่วยจิตเวชคนไร้ที่พึ่ง คนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อน ฯลฯ หากพบว่าไม่สามารถเดินทางมายื่นคำร้องที่สำนักทะเบียน ได้โดยสะดวก หรือมีเหตุความจำเป็นเร่งด่วน หรือมีอาการเจ็บป่วยที่จะต้องใช้สิทธิการรักษาพยาบาลโดยไม่อาจรอช้าได้ ให้นายทะเบียนอำนวยความสะดวกด้วยการไปรับคำร้อง ณ สถานที่บุคคลดังกล่าวอาศัยอยู่หรือสถานพยาบาลที่พักรักษาตัวพร้อมทั้งเร่งรัดการให้ความช่วยเหลือและดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

6. การกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินการ

สำนักทะเบียนกลางได้กำหนดให้มีตัวชี้วัดผลการแก้ไขปัญหาคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียนที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ ประกอบด้วย

6.1 การรับคำร้องเพื่อเข้าสู่กระบวนการแก้ไขปัญหาสำหรับคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนรายการบุคคลตามบัญชีรายชื่อฯ ของสำนักทะเบียน

6.2 ผลสำเร็จของการแก้ไขปัญหาสถานะบุคคล คิดเป็นร้อยละ 80 ของจำนวนรายการบุคคลตามบัญชีรายชื่อฯ ของสำนักทะเบียน และขยายผลเป็นร้อยละ 100 จนครบถ้วน

ทั้งนี้ ให้นายทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร ติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ที่ตัวชี้วัดกำหนด

7. การรายงานผลการดำเนินงาน

ให้นายทะเบียนรายงานผลการดำเนินงานผ่านระบบโปรแกรมปฏิบัติการฯ ประกอบด้วย

7.1 การรายงานกรณีการรับคำร้องตามแบบรับคำร้อง (ท.ร. 31)

7.2 การรายงานผลการดำเนินงาน อาทิ การรับแจ้งการเกิดเกินกำหนด การเพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน การย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลาง การขอคืนรายการที่ถูกจำหน่าย หรือการจัดทำทะเบียนประวัติสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน แล้วแต่กรณี เป็นต้น

รายละเอียดปรากฏตามคู่มือปฏิบัติงานระบบโปรแกรมการแก้ไขปัญหาคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน

8. การติดตามผลการดำเนินงาน

ให้สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร ตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินการผ่านระบบโปรแกรมปฏิบัติการฯ หากตรวจพบหรือได้รับแจ้งว่ามีการปฏิเสธการรับคำร้อง หรือการดำเนินการ ที่ล่าช้าเกินสมควร ให้เร่งรัดการดำเนินการโดยเร็ว รวมทั้ง จัดทำรายงานให้นายทะเบียนจังหวัด หรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานครทราบเป็นประจำทุกเดือน

9. พื้นที่ดำเนินการ

การแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

9.1 การดำเนินการในระยะที่ 1 ได้กำหนดพื้นที่จังหวัดนำร่อง จำนวน 5 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดสงขลา จังหวัดกาญจนบุรี และกรุงเทพมหานคร

9.2 การดำเนินการในระยะที่ 2 ได้กำหนดให้มีการขยายผลการดำเนินการจากจังหวัดนำร่อง เป็นทุกจังหวัดทั่วประเทศ และให้เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พุทธศักราช 2565 เป็นต้นไป ทั้งนี้ การดำเนินการในระยะที่ 2 สามารถเปลี่ยนแปลง กำหนดการให้เร็วขึ้นได้ตามความเหมาะสม

10. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กำหนดให้ศูนย์ประสานงานเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เป็นหน่วยงานรับผิดชอบโครงการแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน โดยให้มีหน้าที่ ดังนี้

10.1 ติดตามและประเมินผลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรค กำหนดมาตรการการแก้ไขปัญหาเพื่อขับเคลื่อน การแก้ไขปัญหาคอนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียนอย่างเหมาะสมและเป็นรูปธรรม

10.2 กำหนดให้มีการประชุมเพื่อติดตามผลการดำเนินงาน ชักซ้อมแนวทางการปฏิบัติเป็นประจำและต่อเนื่อง หรือ แจ้งให้สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานครเร่งรัดการดำเนินการ เพื่อให้แก้ไขปัญหาคอนไทยที่มี ปัญหาสถานะทางทะเบียนในระดับพื้นที่เกิดผลสัมฤทธิ์ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

10.3 เป็นศูนย์รับเรื่องร้องเรียน กรณีผู้ยื่นคำร้องไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือมีการปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือ โดยแจ้งให้สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร ตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริง พร้อมทั้ง ให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

10.4 รายงานผลการดำเนินงานให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางทราบเป็นประจำทุกเดือน

